

176-modda. Xo‘jalik yuritish huquqi

Xo‘jalik yuritish huquqi asosida ixtiyorida mol-mulk bo‘lgan unitar korxona bu mol-mulkka ushbu Kodeksda belgilanadigan doirada egalik qiladi, undan foydalanadi va uni tasarruf etadi.

Qarang: mazkur Kodeksning 70-moddasining ikkinchi qismi, 71, 177-moddalari.

177-modda. Xo‘jalik yuritishida bo‘lgan mol-mulkka nisbatan mulkdorning huquqlari

Xo‘jalik yuritishida bo‘lgan mol-mulkning egasi qonunga muvofiq korxona tashkil etish, uning faoliyat sohasini va maqsadlarini aniqlash, uni qayta tashkil etish va tugatish masalasini hal qiladi, korxona direktorini (rahbarini) tayinlaydi, korxonaga qarashli mol-mulkdan belgilangan maqsadlarda foydalanilishi va uning saqlanishini nazorat qiladi.

Mulkdor korxonaning xo‘jalik yuritishida bo‘lgan mol-mulkni ishlatishdan kelgan foydaning bir qismini olish huquqiga ega.

Unitar korxona xo‘jalik yuritish huquqi asosida o‘ziga qarashli bo‘lgan ko‘chmas mulkni mulkdorning roziligisiz sotishga, ijaraga berishga, garovga qo‘yishga, xo‘jalik shirkatlari va jamiyatlarining ustav fondiga hissa sifatida topshirishga yoki bu mol-mulkni boshqacha usulda tasarruf etishga haqli emas.

Korxonaga qarashli boshqa mol-mulkni u mustaqil tasarruf etadi.

Qarang: mazkur Kodeksning 70, 71, 176-moddalari, O‘zbekiston Respublikasining 31.10.1990-yildagi “O‘zbekiston respublikasida mulkchilik to‘g‘risida” gi Qonunining 24-moddasi.

178-modda. Operativ boshqarish huquqi

Davlat korxonasi, shuningdek muassasasi o‘zlariga biriktirib qo‘yilgan mol-mulkka nisbatan qonunda belgilab qo‘yilgan doirada, o‘z faoliyatining maqsadlariga, mulkdorning topshiriqlariga hamda mol-mulkning vazifasiga muvofiq holda egalik qilish, undan foydalanish va uni tasarruf etish huquqlarini amalga oshiradilar.

Davlat korxonasi yoki muassasasiga biriktirib qo‘yilgan mol-mulkning egasi ortiqcha, foydalanilmayotgan yoki noo‘rin foydalanilayotgan mol-mulkni olib qo‘yish hamda uni o‘zi xohlagan tarzda tasarruf etishga haqli.

Qarang: mazkur Kodeksning 72, 76, 177, 180-moddalari, 214-moddasining uchinchi qismi, 215-moddasining uchinchi qismi, Vazirlar Mahkamasining 16.10.2006-yildagi 215-son qarori bilan tasdiqlangan “Davlat korxonalari to‘g‘risida”gi Nizomning IV bo‘limi.

179-modda. Davlat korxonasining mol-mulkini tasarruf etish

Davlat korxonasi o‘ziga biriktirib qo‘yilgan mol-mulkni uning mulkdorining roziligi bilangina boshqa shaxsga berishga yoki uni boshqacha usulda tasarruf etishga haqli.

Davlat korxonasi o‘zi ishlab chiqaradigan mahsulotni, agar qonun hujjatlarida o‘zgacha tartib belgilab qo‘yilgan bo‘lmasa, o‘zi mustaqil tasarruf etadi.

Davlat korxonasining daromadlarini taqsimlash tartibi uning mulkdori tomonidan belgilanadi.

Qarang: mazkur Kodeksning 70 — 72, 505-moddasi, Vazirlar Mahkamasining 16.10.2006-yildagi 215-son Qarori bilan tasdiqlangan “Davlat korxonalari to‘g‘risida”gi Nizomning 13, 17-bandlari, VII bo‘limi.

180-modda. Muassasa mol-mulkini tasarruf etish

Muassasa o‘ziga biriktirib qo‘yilgan mol-mulkni va smeta bo‘yicha unga ajratilgan mablag‘larga sotib olingan mol-mulkni boshqa shaxsga berishga yoki o‘zgacha usul bilan tasarruf etishga haqli emas.

Agar ta’sis hujjatlariga muvofiq muassasaga daromad keltiradigan faoliyat bilan shug‘ullanish huquqi berilgan bo‘lsa, bunday faoliyatdan olingan daromad va bu daromad hisobidan sotib olingan mol-mulk muassasaning mustaqil tasarrufiga o‘tadi va alohida balansda hisobga olinadi.

Qarang: mazkur Kodeksning 39, 40, 76, 329-moddalari, O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonunining 6-moddasi, O‘zbekiston Respublikasining “Nodavlat notijorat tashkilotlari to‘g‘risida”gi Qonunining 10, 13-moddasi.

181-modda. Xo‘jalik yuritish va operativ boshqarish huquqlarining vujudga kelishi va bekor bo‘lishi

Mulkdorning qarori bilan unitar korxonaga yoki muassasaga biriktirib qo‘yilgan mol-mulkni xo‘jalik usulida yuritish huquqi yoki operativ boshqarish huquqi ushbu korxona yoki muassasada unga mol-mulk topshirilgan paytdan boshlab vujudga keladi, basharti qonun hujjatlarida yoki mulkdorning qarori bilan boshqacha tartib belgilangan bo‘lmasa.

Xo‘jalik yuritishida yoki operativ boshqarishida bo‘lgan mol-mulkdan foydalanishdan olingan hosil, mahsulot va daromadlar, shuningdek unitar korxona yoki muassasa shartnoma bo‘yicha yoxud boshqa asoslarda vujudga kelgan mol-mulk ham ushbu Kodeksda, boshqa qonun hujjatlarida mulk huquqining vujudga kelishi uchun belgilab qo‘yilgan tartibda korxona yoki muassasaning xo‘jalik yuritishiga yoki operativ boshqarishiga o‘tadi.

Mol-mulkni xo‘jalik usulida yuritish huquqi va operativ boshqarish huquqi mulkdorning qarori bilan va qonun hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa asoslarda bekor qilinadi.

Qarang: mazkur Kodeksning [71, 72, 182 — 186, 197 — 200-moddalari](#).